

Kampen mod børnearbejde
Lærervejledning

Indhold

Formålet med SkolePlan og skolens anvendelse af programmet	s. 3
Pædagogiske rammer	s. 5
Om brug af Skoleplan	s. 8
Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen	s. 11
Diskussionsoplæg og opgaver	s. 20
Evalueringsskema	s. 23
Litteraturliste	s. 25
Nyttige links	s. 30

Skole-plan.dk er en ressourceside, som tilbyder gratis online skolemateriale til brug i folkeskolen.

1. Formålet med SkolePlan og Kampen mod børnearbejde

1. Formålet med SkolePlan og Kampen mod børnearbejde

Alle er enige i, at børnearbejde er en uskik. Og på samme tid er millioner af familier verden over afhængige af, at deres børn arbejder. Alternativet for mange er at sulte.

Der findes ikke noget enkelt og hurtigt svar på, hvordan vi kan bekæmpe børnearbejde. Plan har arbejdet mod de værste former i årtier, og har en bred erfaring med hvilke tiltag, som virker bedst. Hvis det skal lykkes, er en af forudsætningerne, at der skabes et bredt engagement verden over, og at det generelle vidensniveau om børnearbejde hæves.

Denne skolepakke er et bidrag til at bevidstgøre danske folkeskoleelever om børnearbejde og FN's Børnekonvention og har ikke til hensigt at fremme Plan Danmark som organisation. Men vi tror på, at hvis børn og unge får viden om temaet i en ung alder, vil de nemmere kunne engagere sig i arbejdet for børns rettigheder.

Undervisningsprogrammet er udviklet og pædagogisk tilrettelagt ud fra mange skolars mulighed for at lave emneuge, dvs. ugen hvor fx 5.-7. klasserne arbejder med et aktuelt og væsentligt emne, som meget vel kunne være børnearbejde - et stort og alvorligt problem for millioner af børn.

Fagligheden skal være i orden i emnearbejde. Vi vil derfor anbefale, at lærerne tager udgangspunkt i rammerne som angivet i Fælles Mål (www.faellesmaal.uvm.dk) for først og fremmest geografien på 7. klasses trin og dansk 7. klasse. Vi håber på samarbejde med andre fag f.eks. kristendomskundskab og samfundsfag på 8. klasses trin.

Vi anbefaler, at de mindre klasser tager udgangspunkt i pc spillet, mens de større klasser kan gå direkte til opgaverne i baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen, afsnit 4.

Programmet forudsætter adgang til pc med adgang til Internet, og vi forestiller os max tre elever pr. pc. Programmet er selvforklarende for eleverne, og det tager ca. to lektioner at gennemføre programmet i sin helhed.

Undervisningsoplægget kan udvides ved at arbejde med opgaverne, som medfølger i lærervejledningen. Det er også muligt at forkorte oplægget, ved kun at bruge enkeltkapitler i programmet.

2. Pædagogiske rammer

2. Pædagogiske rammer

GEOGRAFI

Faget geografi beskæftiger sig ofte med produktion og handel. Læreren må i fagets almindelige timer have øje for om den produktion, man arbejder med, anvender børnearbejde, eller om der er forbud eller anden begrænsning heraf. Mange firmaer, der producerer i den tredje verden, har i deres kontrakter med lokale entreprenører og fabrikker indføjet en aftale om, at der ikke anvendes børnearbejde.

FÆLLES MÅL FOR 7. KLASSE I GEOGRAFI

Formålet med undervisningen i geografi er, at eleverne tilegner sig viden om og forståelse af de naturgivne og kultur skabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og i andre lande samt samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer.

Stk. 2. Undervisningen skal bygge på elevernes egne iagttagelser, oplevelser og undersøgelser og på geografiske kilder, så de udvikler interesse for selv at udbygge deres viden om omverdenen.

Stk. 3. Undervisningen skal fremme elevernes forståelse af fremmede kulturer og give dem mulighed for at udvikle engagement, selvstændig stillingtagen til og ansvarlighed over for problemer vedrørende udnyttelse af naturgrundlag, ressourcer og den kultur skabte omverden og konsekvenserne for miljø og levevilkår.

DANSK

Dansk er jo ofte et redskabsfag, men faget har også en etisk side. Vi forstår det således: at dansklæreren opfordres til at arbejde med litteratur om etiske dilemmaer. Det kunne fx være dilemmaet mellem, at fattige familier har brug for barnets indkomst, men at barnets erhvervsarbejde forhindrer det i at passe skolen.

FÆLLES MÅL FOR DANSK (udvalgte dele)

Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk og historisk forståelse.

2. Pædagogiske rammer

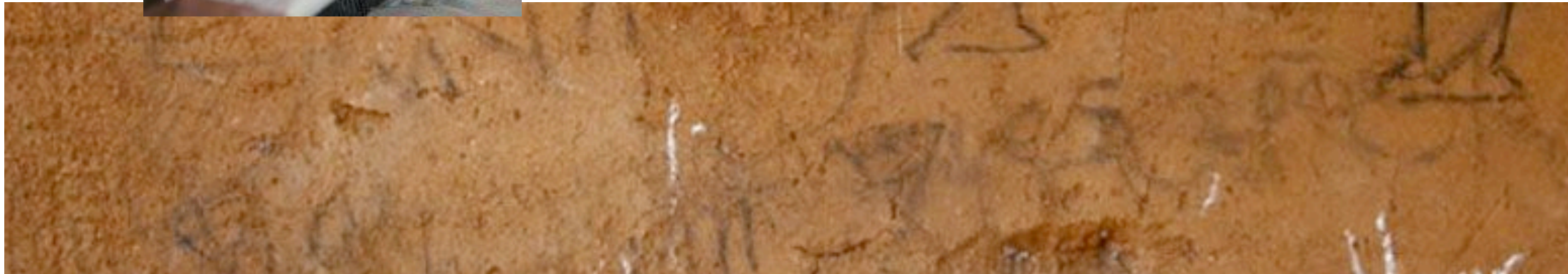

SAMFUNDSFAG

Selve PC spillet egner sig bedst for de lidt yngre klasser, men i afsnittene "Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen" samt "Diskussionsspørgsmål og opgaver" ligger der idéer for samfundsfag i 8. og 9. klasse - se afsnit 4 & 5.

FÆLLES MÅL FOR SAMFUNDSFAG

- kende forskellige kulturer, deres værdier og normer
- give eksempler på forskellige kulturmøder og tage udgangspunkt i de værdier, der ligger til grund for religioner og normer
- beskrive forskellige livsformer
- give forklaringer på nationalisme, herunder fremtrædelsesformer og historiske grunde

3. Om brug af Skoleplan

3. Om brug af Skoleplan

Undervisningsprogrammet om børnearbejde og Børnekonventionen starter i PC spillet med en introduktion af animationsfiguren Sara og hendes møde med børnearbejde. Alle billeder og historier i programmet er autentiske, men navnene er ændret for at beskytte børnene, Figuren Sara leder eleverne gennem programmet med instruktioner og kommentarer. Med hendes hjælp bliver programmet selvforklarende for eleverne. Det er vigtigt, at eleverne tager sig tid til at læse hele teksten i programmet.

Programmet kan bruges med eller uden lyd og består af fem kapitler. Hvert kapitel afsluttes med nogle korte opgaver. Disse er ment som en hurtig opsummering og eleverne kan klikke sig tilbage i programmet for at finde svarene. Svarene gemmes ikke i programmet, men kan udskrives eller besvares i notesbogen. Opgaver som kræver dybere refleksion er lagt i lærervejledningen.

3. Om brug af Skoleplan

Kapitel 1: Timeplan

Dette kapitel skal vise eleverne kontrasten mellem deres egen hverdag og en børnearbejders hverdag.

Kapitel 2: Hvad er børnearbejde

Dette er det vigtigste og derfor det længste kapitel. Her skal eleverne få en forståelse for begrebet børnearbejde, og de nuancer der er. De får også indblik i forskellige typer børnearbejde og hvilke skader det medfører.

Kapitel 3: Hvorfor findes børnearbejde

Her skal eleverne få kendskab til de vigtigste årsager til børnearbejde. Hvorfor børnearbejde findes er et komplekst spørgsmål og det er vigtigt, at eleverne undersøger alle elementerne i billedet, de bliver bedt om at udforske for at opnå fuld forståelse.

Kapitel 4: Hvordan stoppes børnearbejde

I dette kapitel præsenteres scenarier, hvor eleverne får kendskab til forskellige indfaldsvinkler til, hvordan børnearbejde kan stoppes. Her kan det være nødvendigt med en opfølgning for at sikre sig, at eleverne går igennem hvert scenario, således at de får et sammenhængende billede.

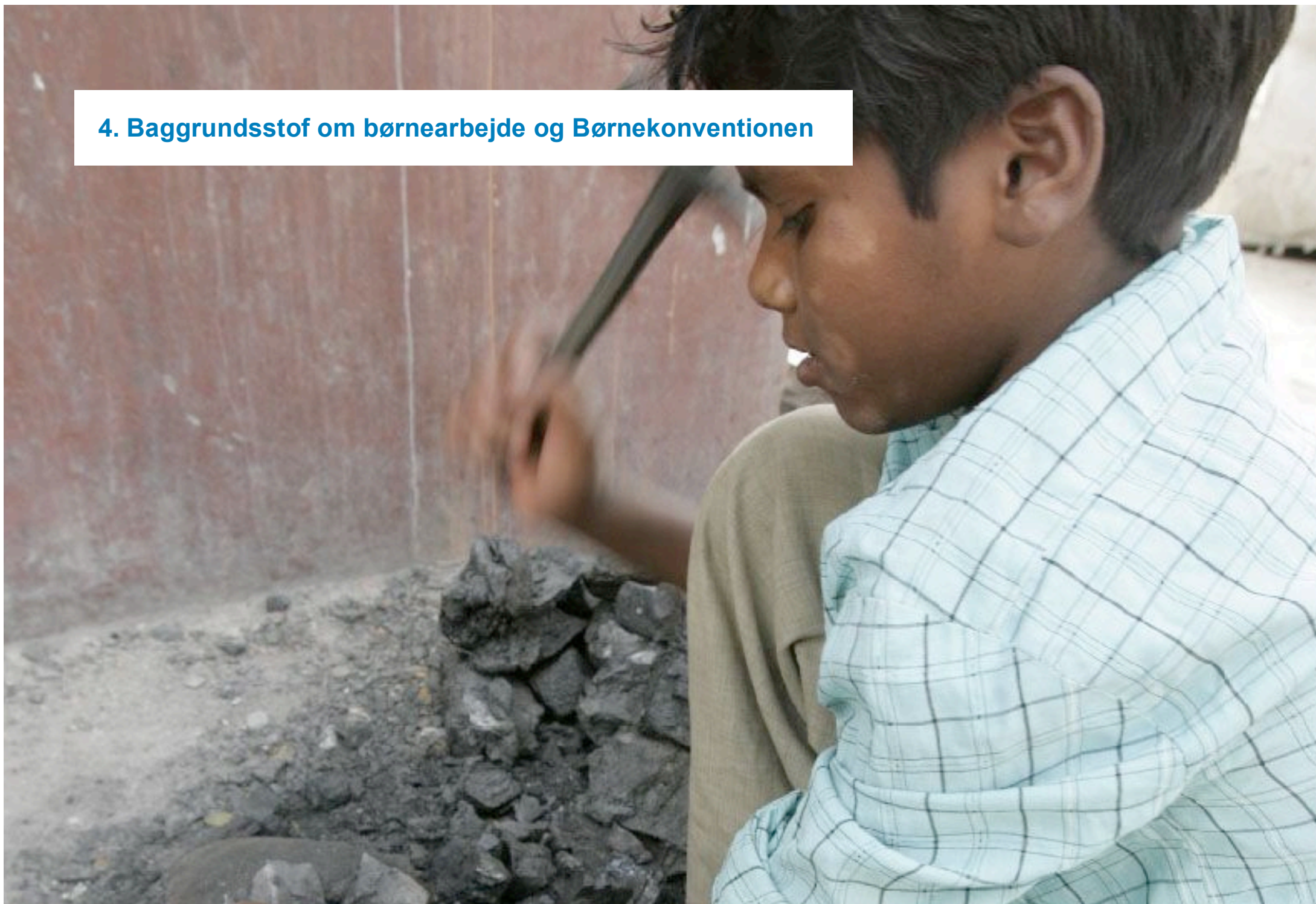
Kapitel 5: Børns rettigheder

Her præsenteres Børnekonventionen. For at engagere eleverne er indfaldsvinklen, at få dem til at reflektere over deres egen situation. Eleverne skal tage stilling til betydningen af begrebet barndom og børns rettigheder. Det er vigtigt, at børnene undersøger alle elementerne i det billede, de bliver bedt om at udforske for at opnå fuld forståelse.

Konkurrencer

Undervisningsprogrammet afsluttes med to konkurrencer. De er ment både som en opsummering, mere viden og som en belønning for at have gennemført programmet.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

4.1. BØRNEARBEJDE

Hvad er børnearbejde?

En definition på børnearbejde er al økonomisk aktivitet foretaget af en person i eller under skolealder. Denne definition bruges af den internationale arbejdsgiverorganisation ILO. Alt børnearbejde er ikke nødvendigvis negativt, men der er uenighed om både definitioner og hvad der er acceptabelt. På engelsk skelner man mellem "child labour" og "child work". "Child work" er ifølge UNICEF, børns deltagelse i økonomisk aktivitet, som ikke er skadelig for helbredet, udvikling eller skolegang. "Child labour" er børn, der har arbejde, som ikke er forenelig med standarden for "child work". ILO har sat en nedre aldersgrænse på 12 år for alle typer arbejde. UNICEF har en egen liste over uacceptabelt arbejde.

UNICEFS LISTE OVER UACCEPTABELT BØRNEARBEJDE:

- Fuldtidsarbejde i al for tidlig alder
- For mange arbejdstimer pr. dag
- Arbejde med for stort fysisk, socialt eller psykisk pres
- Arbejde som medfører at bo og leve på gaden under dårlige forhold
- Dårligt betalt arbejde
- Arbejde der medfører for meget ansvar
- Arbejde som gør, at barnet ikke får skolegang
- Arbejde der undergraver et barns selvfølelse og stolthed, såsom slaveri og seksuel udnyttelse

En vigtig del af dette er altså, om arbejdet går ud over barnets udvikling. Barnet skal have lov til at have en barndom, gå i skole og få en normal udvikling mod at blive voksen.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Antal børnearbejdere:

I dag er der ca. 250 millioner børnearbejdere mellem 5 og 14 år. I disse tal er piger, som arbejder i hjemmet, ikke medtaget, noget der ville øge tallet yderligere. Det er svært at fastslå nøjagtigt, hvor mange børnearbejdere der findes, fordi der er mange gråzoner. Nogle typer arbejde regnes ikke som et job, og bliver ikke registreret som børnearbejde. Der kan være så mange som 400 millioner børnearbejdere i verden i dag.

Former for børnearbejde og relaterede skader:

Hushjælp

Den største andel af de skjulte børnearbejdere er hushjælp. Børn der arbejder indenfor husets fire vægge er ofte usynlige og alene. De kan arbejde i deres egen familie eller være ansat af andre, derfor er det svært at vide, hvor mange der arbejder med denne type arbejde. Arbejdsgiverne kan kræve, at en hushjælp arbejder på en hvilken som helst tid af døgnet, de har aldrig fri. 90 procent af alle hushjælp er piger. I mange lande bliver husarbejde ikke anset som et job, derfor findes der få love og regler, som beskytter børnene. Vold og seksuelle overgreb kan ofte være en del af en hushjælps hverdag og ILO mener, at det at være hushjælp, er en af de værste former for børnearbejde.

Landbrug

De fleste børnearbejdere vi kender til arbejder indenfor landbruget. Børn arbejder gerne på familiens gård, eller de kan blive sendt til andre gårdejere for at arbejde på store plantager. Akkordarbejde på plantager fører ofte til, at forældre tager deres børn med sig for at øge indtægten. Landbruget er sæsonafhængigt, så nogle af børnene kan også gå i skole. Børn, der arbejder indenfor landbruget, bruges i nogle tilfælde som gældsslaver. Det vil sige, at forældrene har fået et lån af gårdejereren, og børnene betaler renterne på lånet ved at arbejde. Børn indenfor landbrugsarbejde er ofte udsat for biologiske og kemiske stoffer. Mange af disse stoffer er meget giftige, og kan forårsage kræft, nerveskader og svækket immunforsvar.

Prostitution og salg af børn

Stadig flere børn udnyttes seksuelt. Mange af børnene, som bruges i prostitution, er kidnappet eller solgt af forældrene på grund af fattigdom. Børnene bliver købt og solgt på tværs af landegrænser. I Asien er én million børn ofre for sexhandel. At tvinge børn til at prostituere sig er en alvorlig form for mishandling. Det kan også føre til uønsket graviditet, sygdomme og psykiske lidelser.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Affaldssamling

På nogle af verdens største lossepladser lever mange familier af det, de kan sælge eller spise. Børnene, som samler affald, risikerer blandt andet at blive kørt over af store affalds biler eller at blive skadet af glasskår, hospitalsaffald eller farlige gasser. Rigtig mange får hudproblemer og lungesygdomme som tuberkulose og astma.

Børnesoldater

Det er svært at sige, hvor mange børnesoldater der findes i verden, men man regner med, at mellem 250.000 og 300.000 børn er involveret i væbnede konflikter. De kan være soldater, bærere, sexslaver, m.m. Problemet er størst i Afrika. De fleste børnesoldater er mellem 14 og 18 år, men der findes også yngre. Børn kan blive kidnappet og tvunget ind i væbnede konflikter, men mange melder sig også frivilligt. Det viser sig imidlertid, at de fleste ikke har noget valg. I lande der er hærget af borgerkrig, bliver mange familier splittet og børn mister deres forældre. Børnesoldater får ofte narkotika og bliver tvunget til at dræbe og skade andre.

Tæppeindustri

I mange asiatiske lande er tæppeindustrien stor og her arbejder der mange børn. Der rapporteres

om slavelignende forhold fra blandt andet Indien. De yngste vævere er 4-5 år, og tusinder af børn arbejder 20 timer i døgnet, hver dag, uden pause. Blandt andet deformeres skelettet, fordi børnene sidder sammenkrøbne i timevis ad gangen.

Tændstikproduktion, minearbejde og gadesalg

I tændstikproduktionen arbejder børn helt ned til treårsalderen. I denne industri er brand og eksplosionsfare stor.

I mange lande arbejder børn som minearbejdere. De unge minearbejdere har lange og tunge arbejdsdage uden ordentligt sikkerhedsudstyr eller oplæring. Børnene bliver udsat for høj fugtighed, ekstreme temperaturer, gasser og faldende genstande. Det er også normalt, at børn arbejder på gaden i storbyer som skopudsere, bil vaskere og sælgere. Her bliver de ofte truet af både fodgængere og politi.

Generelle helbredsproblemer

En undersøgelse fra Indien viser, at børnearbejderne bliver tyndere og kortere end andre børn. Børnearbejde fører ofte til psykiske skader. Børn der bliver behandlet dårligt over lang tid kan efterhånden have svært ved at skelne mellem rigtigt og forkert.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Hvorfor eksisterer børnearbejde?

Hovedårsagen til børnearbejde er fattigdom. 1,2 milliarder mennesker verden over lever i absolut fattigdom. Det vil sige, at de lever for under én dollar om dagen. I tillæg kan forældres sygdom eller død betyde, at mange børn bliver nødt til at arbejde. De ældste børn får ansvaret for at passe de yngre søskende. Specielt i nogle dele af Afrika er dette et problem, fordi mange dør af AIDS. Forældre sælger deres børn til mennesker, der lover dem en bedre fremtid, selv om de fleste ved, at det er risikabelt.

Mange af børnene sælges videre som slaver eller til sexindustrien. Nogle børn bliver også kidnappede.

Børnearbejde handler ikke kun om fattigdom, det handler også om, at arbejdsgivere og kunder tjener på barnets arbejde. Børn er nemmere at udnytte, de er billig arbejdskraft og de kræver mindre. Børns rettigheder bliver der ikke taget hensyn til og arbejdsgiveren kan nemmere behandle dem dårligt.

Børnearbejde skaber en ond cirkel og skolen spiller en central rolle i at vende denne. Når børn arbejder i stedet for at gå i skole, får de ikke en uddannelse. Uddannelse ville give dem mulighed for at få jobs, som kunne hjælpe dem ud af fattigdommen. I stedet bliver de fanget i jobs, som er skadelige og dårligt betalt. Jobs som er skadelige og dårligt betalt.

Børnearbejdere får heller ikke mulighed for fritid og leg, der udvikler og ruste dem til at klare sig senere i livet.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Hvordan bekæmpes børnearbejde?

For at kunne bekæmpe børnearbejde må vi bekæmpe fattigdom. Der er mange måder at gøre det på, blandt andet mikrofinans. Fattige har svært ved at få lån, og mikrofinans vil sige, at en gruppe går sammen om at få et lille lån. Alle i gruppen er ansvarlige for, at lånet bliver tilbagebetalt. På den måde gør mikrofinans det muligt for fattige at investere i noget, der giver afkast, for eksempel en traktor eller en hest. Når familien tjener flere penge, kan børnene arbejde mindre og gå i skole i stedet for. Uddannelse er centralt i fattigdomsbekæmpelse, fordi det giver udviklingsmuligheder. Men mange familier har ikke råd til at betale for skolepenge eller udstyr til deres børn. At folkeskolen er gratis og obligatorisk er derfor vigtigt.

Dersom børnearbejdet foregår i regulerede og åbne former, er det muligt at give børnene helse og skoletilbud. Sådan kan de hjælpes til at udvikle sig og blive i stand til at kontrollere deres liv. Flere bistandsorganisationer driver aftenskoler for børn, som ikke har mulighed for at gå i skole om dagen, fordi de skal arbejde. Man kan også tilrettelægge det sådan, at unge får tilbud om at lære sig et fag, således at de nemmere kan skaffe sig et arbejde. Dersom reglerne for børnearbejde bliver fulgt, kan de positive siderne ved dét at arbejde komme frem. At tjene penge kan give børnene mulighed for at

gå i skole, og de får også en følelse af stolthed ved at kunne hjælpe deres familie.

Børnearbejde handler om rettigheder og etik. De fleste lande har regler for børnearbejde, men det varierer, hvorvidt regelsættet overholdes. Derfor er det vigtigt at informere børn, forældre og arbejdsgivere om børns rettigheder. Hovedansvaret for at hindre børnearbejde ligger fortsat hos myndighederne i de enkelte lande. En vigtig rettighed er fødselsattest. I Danmark bliver man registreret i Folkeregisteret, når man bliver født, og man får en fødselsattest. I mange ulande sker dette ikke, og det bliver dermed vanskeligt for børn at dokumentere deres alder. Et sådant bevis, kombineret med love mod børnearbejde, kan hjælpe mange børn. Hvis det kan bevises, at et barn er for ungt til én type arbejde, kan arbejdsgiveren straffes. Derfor er det vigtigt at have et klart regelsæt for, hvor unge børnene kan være i forskellige typer jobs.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Skal vi boykotte?

En almindelig måde at reagere på i vesten, når vi hører om børnearbejde, er at boykotte produkter der laves af børn. Men kun at bruge boykot som virkemiddel for at stoppe børnearbejde, er en for enkel løsning på et meget stort og komplekst problem.

Handelsaktioner og boykot kan vække opmærksomhed og engagement, men det kan også føre til problemer for børnearbejderne. Boykot kan føre til, at en fabrik nedlægges og at børnene mister muligheden for at tjene penge. Det kan igen føre til, at børnene presses ud i skjulte og endnu mere skadelige jobs for at kunne overleve.

Boykot er et tema i en af de to konkurrencer i undervisningsprogrammet. Eleverne opfordres til at skrive et læserbrev, hvor de skal diskutere for og imod boykot. Her har vi vedlagt nogle links, der kan være til inspiration.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Links

McDonalds opdagede, at legetøjet i Happy Meal æskerne var produceret af kinesiske børnearbejdere. Et ramaskrig gjaldede gennem forbrugsverdenen og burgerkæden sendte straks inspektører til Kina for at stoppe produktionen.

Læs mere her:

<http://www.menneskeret.dk/tema/slaveri/bornearbejde/>

Har børneslaver dyrket kakaobønnen i din marsbar?

Flere af de store chokoladeproducenter er opmærksomme på deres sociale ansvar. Alligevel kender de intet eller meget lidt til forholdene i kakaoplantagerne.

Læs mere her:

<http://www.fairtrade.dk/sw9176.asp>

Børnearbejde er ikke altid et ukvemsord, mener en række virksomheder, der vedkender sig, at de gør brug af børns arbejde i den tredje verden. Red Barnet er enig og efterlyser, at også medier og forbrugere ser mere nuanceret på børnearbejde. Dansk fagbevægelse kan ikke finde sit ben at stå på. Den tænker for meget på egne interesser, mener lektor.

Læs mere her:

<http://www.ugebreveta4.dk/view.asp?ID=4834>

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

4.2 BØRNEKONVENTIONEN

Børnekonventionen beskriver det børn har ret til og krav på. Børnekonventionen skal gælde for alle børn under 18 år i hele verden og alle lande i verden, bortset fra USA og Somalia, har ratificeret Børnekonventionen. Dette hænger sammen med disse landes retssystem. I USA gør systemet med føderalstater processen med ratificering kompliceret. Somalia har ikke et centralt styringssystem, der har autoritet til at ratificere konventionen.

Centrale temaer i Børnekonventionen er:

- Børn er selvstændige mennesker med egne rettigheder, akkurat som voksne.
- Det staten gør for børn, skal være det bedste for barnet.
- Børn skal ikke diskrimineres.
- Børn har ret til et godt helbred.
- Børn har ret til at gå i skole og udvikle sig.
- Børn har ret til at blive hørt og at få indflydelse på sager, som angår dem.
- Børn har ret til at blive beskyttet mod alle former for vold, misbrug og udnyttelse.

På denne net side kan du se en forenklet udgave af Børnekonventionen:

Link: <http://www.plandanmark.dk/23260>

Børnekonventionen indeholder fire hovedområder. Disse er maksimum overlevelse og udvikling, ikke-diskriminering, barnets bedste og deltagelse.

Maksimum overlevelse og udvikling

Ret til overlevelse og udvikling betyder blandt andet at børn skal have nok mad og vand, lægehjælp og medicin og et godt sted at bo. Alle børn har ret til at gå i skole. Der skal de blandt andet lære at læse, skrive og regne. De skal også lære om deres rettigheder i børnekonventionen. Rundt regnet 113 millioner børn i verden går fortsat ikke i skole.

Et af FN's tusinde årsmål er, at alle børn skal gå i skole inden 2015. Der er langt igen, før dette mål er nået, men hvis alle verdens lande samarbejder, er det fuldt ud muligt at klare det på de resterende år.

Ikke-diskriminering

Ikke-diskriminering betyder, at man ikke må behandle folk forskelligt på grund af for eksempel: hudfarve, udseende, køn, religion, kultur eller funktionshæmning. Målet med ikke-diskriminering er, at alle børn skal respekteres og have lige muligheder. Børn der har det svært har ret til ekstra hjælp, som kan give dem muligheden til at udvikle sig og få en god fremtid.

4. Baggrundsstof om børnearbejde og Børnekonventionen

Barnets bedste

Alle voksne har pligt til at lægge vægt på, hvad der er bedst for børnene, når de træffer beslutninger. Når forældrene ikke er enige, siger Børnekonventionen, at børnene skal spørges, før de voksne træffer en afgørelse. Fattigdom bliver nemt en ond cirkel, hvor det er svært at se, hvad der er gode alternativer for børnene. Det bedste for børnene er derfor, at familiens muligheder for at tage sig af dem bliver bedre.

Deltagelse

Børn har ret til at deltage i alle afgørelser, som vedrører deres liv. At deltage betyder, at man har ret til at sige sin mening. Voksne har pligt til at lytte til, hvad børn siger. Det vigtigste er at nå frem til en løsning, som er bedst for barnet.

Børn har også ret til at deltage i samfundet. For at være i stand til det, må børn kende deres rettigheder. Informationen om deres rettigheder kan børn få i skolen eller gennem tv, radio, blade, aviser, klubber eller organisationer. Det er først, når man kender sine rettigheder, at man kan kæmpe for dem.

Links

I undervisningsprogrammet er der forslag til links, der er egnede for eleverne til at lære mere om børnearbejde og Børnekonventionen. Disse kan du finde under fordybning.

Nedenunder har vi indsat nogle links, der er lidt mere avancerede, men som giver et indblik i temaet.

www.Amnesty.dk

www.Unicef.dk

www.Redbarnet.dk

www.Plan-International.org

www.ilo.org

5. Diskussionsspørgsmål og opgaver

5. Diskussionsspørgsmål og opgaver

Der er lagt op til opgaver efter hvert afsluttende tema i undervisningspakken. I tillæg har vi udarbejdet forslag til opgaver, der kan bruges bagefter, som en fordybning i temaet.

Diskussionsspørgsmål

Hvad er børnearbejde? Forklar forskellen på acceptabelt, uacceptabelt og de værste former for børnearbejde. (Påpeg betydningen af børns alder og hvorvidt arbejdet går udover helbred, udvikling og skolegang).

Findes der nogen positive sider ved børnearbejde? (For eksempel børnearbejde der ikke skader barnet, arbejde som gør, at barnet lærer nyttige færdigheder, tjener penge til mad og som betyder, at de selv kan gå i skole osv).

Bør man forbyde børnearbejde?

Hvordan kan skolegang hjælpe til at bekæmpe udnyttelse af børn?

Hvad kan vi i klassen gøre for at bekæmpe børnearbejde?

Opgaver

Opgave 1: Rollespil / film

Eleverne skal lave et rollespil eller en film, hvor de fortæller historien om et barn, der bliver kidnappet og solgt til en rig familie for at arbejde som hushjælp.

Opgave 2: Avisindlæg

Eleverne skal skrive et indlæg til lokalavisen, hvor de forklarer, hvorfor det er vigtigt at stoppe børnearbejde.

Opgave 3: Børns rettigheder i kommunen

- a) Bed eleven om at lave et kort over deres eget nærmiljø. Bed dem om at diskutere, hvad der er godt og hvad der ikke er godt med det sted, hvor de bor. Eleverne markerer på kortet, hvad der er ok og ikke ok. Hvad vil de have lavet om på?
- b) Eleverne skal finde ud af, hvem der er ansvarlig for at varetage børns interesser i kommunen.
- c) Er der noget, de undrer sig over i deres nærmiljø, eller har de andre spørgsmål til personen, der er ansvarlig for børns rettigheder i kommunen? Klassen kan samle spørgsmålene og sende dem til børnenes repræsentant, eller invitere denne til at komme på besøg i klassen.

5. Diskussionsspørgsmål og opgaver

Opgave 4: Ret til at blive hørt

En af de vigtigste rettigheder i Børnekonventionen er børns ret til at deltage og blive hørt i sager, som angår dem. Del eleverne i grupper på 4 og bed dem med ord og/eller billeder/tegninger at beskrive "indflydelse". Alle skal have lov til at bidrage med det, de associerer. Hvor har de f.eks. mulighed for at få indflydelse på deres eget liv, derhjemme, i skolen, i fritiden. Efter at grupperne er færdige samles klassen og hver gruppe præsenterer for de andre. Er der lighedstegn mellem præsentationerne? Hvad er forskellene? Hvor deltager børn i Danmark? Hvor bliver børn ikke hørt? Hvorfor er det vigtigt, at børn bliver hørt i sager, som angår dem? Tænk hvis du som ung ikke havde indflydelse på dit eget liv.

Opgave 5: De vigtigste rettigheder

Del eleverne i grupper og bed dem læse rettighederne i Børnekonventionen. Eleverne skriver de 5 rettigheder ned, som de synes er vigtigst for børn, der bor i Indien. Derefter skal de skrive de 5 rettigheder ned, der er vigtigst for børn i Danmark. Hvilken rettighed mener de, der er vigtigst for alle børn i verden.

Klassen samles og læser de rettigheder op, de har noteret ned for børn i Indien og børn i Danmark. Er der forskelle? Hvorfor – hvorfor ikke?

6. Evalueringsskema

6. Evalueringsskema

Plan Danmark er meget interesseret i at få tilbagemeldinger fra lærere, der har brugt programmet i deres undervisning, således at programmet kan forbedres. Temaet om børnearbejde og Børnekonventionen er det første af flere undervisningsprogrammer, som vil blive udarbejdet af Plan. Tilbagemeldinger vil dermed også være med til at forme de næste programmer.

Her følger nogle vejledende spørgsmål vi gerne ser tilbagemelding på. Vi sætter også pris på egne kommentarer.

1. Hvordan brugte du programmet i undervisningen? (For eksempel: Hele, dele eller udvidet med diskussionsspørgsmål / ekstraopgaver).
2. Hvordan var sværhedsgraden?
3. Var programmet for omfattende eller burde det indeholde mere information?
4. Hvordan reagerede eleverne på programmet?
5. Var der nogle dele af programmet, der ikke fungerede i undervisningen og eventuelt hvorfor?
6. Var lærervejledningen tilfredsstillende? (Var der nok uddybende information, vejledning og opgaver).
7. Generelle synspunkter.

7. Medieliste

7. Medieliste

Litteraturliste

Af Frans Bay

5.-6. klasse:

30.1664 Colin Hynson: Et liv som gadebarn. Kampen for at overleve på gaderne i Brasilien.

Bogfabrikken Fakta, 2006. - 48 sider: ill.

Om drengen Hamiltons opvækst i et fattigt slumområde i en storby. Om hvorfor han og mange jævnaldrende lever deres liv som gadebørn. Om børnearbejde og om hvordan man overlever i den barske verden. Mange Faktaoplysninger og illustrationer.

30.1664 Charlotte Toft m.fl.: "Eddiemer fra skraldebjerget - og andre gadebørn i Manila".

Dansk Røde Kors, 2002. - 35 sider: ill.

Læs om nogle af de ca. 75.000 børn, som bor og arbejder i slumkvartererne i Filippinernes hovedstad. Deres barske hverdag er skildret gennem tekst og egne udtalelser. Faktaoplysninger og fine farvefotos.

8.-9. klasse

30.172 Red.: Bettina Gram: Globale pige: Pigeliv anno 2006.

Mellemfolkeligt Samvirke, 2006. - 39 sider: ill.

Om pigers vilkår rundt om i verden, hvor drenge mange steder kommer i første række, mens piger ses som en økonomisk byrde. Samt om FN's 2015 mål som vil få betydning for pigers liv, status og rettigheder.

33.112 Red.: Birgitte Kabel m.fl.:

Børnearbejde - fattigdommens grimme ansigt.

Red Barnet, 2003. - 34 sider: ill.

Læs om nogle af de mange hundrede millioner børnearbejdere i verden. Om deres arbejde og deres hverdag. Om hvad nogle danske virksomheder gør i kampen mod børnearbejde. Forskellige Faktaoplysninger.

33.112 Kaye Stearman: Børnearbejde.

Flachs, 2004. - 56 sider: ill.

Gennemgår bl.a. forskellige typer børnearbejde og synspunkter om hvorfor børnearbejde. Forslag til hvad der kan gøres ved problemerne.

7. Medieliste

Lærere og andre voksne

33.112. Red. Anette Eklund Hansen: Børnearbejde en antologi om 1900-tallets børn og arbejde.

Arbejdermuseet, 2005. - 128 sider: ill.

Bogen er udgivet i forbindelse med en udstilling om børnearbejde på Arbejdermuseet. Handler primært om børnearbejde i Danmark i 1900-tallet. Tekst og referater. Sidste afsnit handler om børnearbejde i ulandene og beskriver børns arbejde i Bangladesh. (Se nedenstående henvisning til Internettet: Arbejdermuseet.).

34.38 Anne Mette Skipper: Mennesker til salg. Om menneskesmugling, prostitution og børneporno, børnearbejde og moderne slaveri.

JP Bøger, 2003. - 226 sider.

I bogen sættes fokus på det internationale arbejdsmarkeds absolutte bund, udnyttelsen af samfundets allersvageste herunder børn. Mange eksempler på børnearbejde og børneporno.

33.11 Ulrik T. Skafte: Jordens arbejdere. Arbejdermuseet og 3F, 2004. - 49 sider: ill.

I hæftet fortælles historien om nogle af de mennesker, som knokler under elendige forhold og til en ringe løn for at producere forbrugsgoder til Vesten. Flest afsnit om voksne (som sikkert har arbejdet som børn også), men 4 afsnit handler om børnearbejde. Interessevækkende illustrationer.

33.188 Red.: Bettina Gram: Børnearbejde: Hård hud.

Mellemfolkeligt Samvirke, 2004. - 37 sider: ill. (Zapp jorden rundt).

De første afsnit handler om børn og unges arbejde i Danmark. Dernæst fokus på forskellige slags børnearbejde i verden. Afsnit om danske virksomheders synspunkter på børnearbejde. Faktaafsnit, gode illustrationer og oplysninger til debat.

7. Medieliste

33.112 Agnete Birker Madsen: Barnepiger og stripperdrengene. Om børns arbejde i det danske industrisamfund.

Kvindemuseet, 2006. - 112 sider: ill.

Bogen sætter fokus på pigernes og drengenes lønarbejde i det danske industrisamfund. Hvordan har det ændret sig, og hvad betyder arbejdet for børnenes forståelse af verden omkring dem? Godt baggrundsmateriale - også for at se parallellerne til datidens børnearbejde i Danmark og det børnearbejde, der finder sted i mange tredjeverdenslande i dag.

33.112 Jens Aage Poulsen: Forsvunden barndom: En bog om børnearbejde.

Gyldendal, 2004. - 64 sider: ill.

Forskellige afsnit fortæller bl.a. om børnearbejde i Danmark i gamle dage, om børnearbejde i de fattige lande i vore dage, herunder om prisen for et barn, om gadens børn og om børnesoldater samt om kampen mod barnearbejde.

33.112 Hårdt arbejde til små hænder. Om ansvarlig virksomhedspolitik over for børnearbejde.

Red Barnet, 2004. - 118 sider: ill.

Børnearbejde er en af de største trusler mod en virksomheds omdømme, og dets afskaffelse har høj prioritet hos virksomhederne. I bogen skitseres en socialt ansvarlig tilgang til børnearbejde, hvor børns velfærd er i centrum.

33.112 Red.: Hans Stavnsager m.fl.: Børnearbejde - en global udfordring.

AIF, 2003. --79 sider.

En del af bogen giver svar på nogle af de oftest stillede spørgsmål om børnearbejde. Desuden en række oversatte tekster fra internationale rapporter, som indgående har beskæftiget sig med emnet.

Læreren vil også kunne hente baggrundsviden i bøgerne til 8.-9. klasse!

7. Medieliste

LINKS:

Danske links:

www.bu-net.dk

Børne- og ungdomsnetværket

Her kan du læse mere om børnearbejde

www.menneskeret.dk

Institut for menneskerettigheder

Her kan du læse mere om børns rettigheder og børnearbejde

www.bornsvilkar.dk

Her kan du læse om de udfordringer danske børn står overfor

www.u-web.dk

Danida's hjemmeside for børn og unge. Her kan du bl.a. læse om 2015 målene

www.lo.dk

Her kan du finde information om børnearbejde

www.redbarnet.dk

Her kan du finde materiale i lyd og billeder om børnearbejde

www.unicef.dk

Her kan du læse mere om børnearbejde

Udenlandske links/materiale (engelsk):

www.stopchildlabour.net

En hjemmeside der udelukkende omhandler børnearbejde. Her kan du finde cases og fotos

www.ilo.org

Her kan du finde en film og en stor rapport om børnearbejde

www.crin.org

Har et stort og omfattende arkiv som du kan søge på

www.childinfo.org

Her kan du finde grundig information om børnearbejde

www.plandanmark.dk

Her kan du downloade rapporten "I'm a teenager what happened to my rights"